

Сучасні проблеми зайнятості молоді в Україні

За умов інтелектуалізації виробництва та праці, розширення мережевого сектору економіки, зміною вимог до якості людських ресурсів актуалізуються питання залучення молодих людей до сучасного ринку праці. Молодь в Україні залишається і надалі однією з найменш соціально захищених категорій населення щодо позиціонування на ринку праці, особливо молодь віком 15–24 роки. Вирішення проблем зайнятості молоді та проблем організації їх оплати праці має бути спрямоване на оптимізацію соціально-трудових відносин та забезпечення соціальної справедливості у суспільстві.

Активна економічна поведінка молодих людей суттєво впливає на всі аспекти економіки регіону та країни, і є одним із найважливіших джерел її розвитку. Відповідно до ЗУ «Про сприяння соціальному становленню та розвитку молоді в Україні», до молоді відносимо осіб віком від 15 до 34 років.

За 2015-2016рр. на молодіжному ринку праці України відзначались основні негативні тенденції: зниження рівня економічної активності молоді та зростання молодіжного рівня безробіття. Проблеми полягають в тому, що у молодому віці людина не має достатніх знань та досвіду; молодь виходить з-під батьківської опіки й у більшості випадків розраховує на власні заробітки або державну допомогу, стаючи безробітними відразу ж після закінчення навчального закладу. За даними Державної служби статистики України, у 2015 році налічувалося 6789,1 тис. економічно активних осіб віком 15–34 роки (у тому числі 5887,9 тис. зайнятих і 901,2 тис. безробітних), що становить 37,5% загальної чисельності економічно активного населення працездатного віку (для порівняння у 2012 році цей показник становив 38,1%) [2]. Рівень економічної активності і надалі залишається для молоді 15-24 років найнижчим - 36,3% у 2015 р. Найвищий рівень економічної активності закономірно спостерігається серед 30-34-річних (83,4% у 2015 р.), рівень зайнятості даної вікової групи

молодих людей - 74% відносно загальної кількості населення відповідної вікової групи у 2016р., оскільки молодь цього віку вже завершила процес здобуття освіти та вийшла на ринок праці. Впродовж січня-вересня 2017 року статус безробітного у державній службі зайнятості мали 350,0 тис. осіб у віці до 35 років. Рівень безробіття серед молоді до 25 років за даними Євростату в країнах Європейського союзу та в Україні складає за I півріччя 2016 р. – 18,7% (ЄС) та 16,9 % (Україна), за відповідний період 2017р. ці показники становлять – 23,1% (ЄС) та 17,8% (Україна) [1].

Негативною тенденцією останніх років є суттєве зниження рівня зайнятості серед осіб віком 15-24 роки. Низький рівень зайнятості таких осіб обумовлений тим, що молодь у такому віці навчається та не має стійких конкурентних переваг на ринку праці. Розрив між рівнями економічної активності та зайнятості молоді в Україні свідчить про невирішені проблеми молодіжного ринку праці, а саме:

- суттєві диспропорції між пропозицією та попитом на робочу силу (надлишок молодіжної робочої сили);
- розвиток неформального ринку праці. (Частка молоді віком 15–24 роки у даному секторі складає 36,1% (у 2015р) [3]. Робота молодого працівників без укладання передбачених законодавством трудових договорів означає, що немає жодних гарантій щодо розміру зарплати, безпеки праці, захисту від незаконного звільнення. Молодь позбавляється права на соціальний захист та пенсійне забезпечення;
- Зростає частка безробітної молоді, особливо після закінчення вищих навчальних закладів. Значній частині випускників юридичних, економічних вузів фахівців у сфері торгівлі впродовж одного чи двох років важко влаштуватися на роботу за спеціальністю. Причинами такої ситуації можна визначити відсутність механізму взаємодії систем професійної та вищої освіти з роботодавцями, недоліки при формуванні державного замовлення.

- надзвичайно низький розмір заробітної плати, які пропонуються молодому працівнику на початку кар'єрного шляху. (Зазначимо, що низька заробітна плата є однією з головних причин виїзду української молоді за кордон).

В таких умовах держава має вжити рішучих комплексних заходів щодо подолання проблем молодіжної зайнятості а саме:

- державна політика в сфері трудового регулювання має бути приведена у відповідність до законодавства України та міжнародних зобов'язань в сфері прав людини;
- доцільно посилити державний контроль за дотриманням законодавства про працю на підприємствах як державного, так і недержавного секторів економіки, повною мірою застосовувати правові важелі притягнення до адміністративної та кримінальної відповідальності посадових осіб, які грубо порушують право громадян на своєчасну та в повному обсязі виплату винагороди за працю;
- розробити спеціальні програми професійного перенавчання та сприяння зайнятості молоді та механізми контролю за їх реалізацією;
- запровадити пільги роботодавцям, які інвестують кошти в систему професійної освіти, надають робочі місця для виробничої практики та приймають на роботу випускників навчальних закладів;
- для поліпшення ситуації з працевлаштування молоді реформувати ринок освітніх послуг у відповідності до потреб розвитку трудового потенціалу шляхом визначення пріоритетних напрямів підготовки фахівців згідно з потребами національної і регіональних економік , удосконалити формування та розміщення державного замовлення;
- посилити правову освіту молоді через засоби масової інформації щодо способів захисту права на працю.

Важливо створити належні умови залучення та закріплення молодих фахівців на виробництві, сформувати та забезпечувати соціальні гарантії молодим працівникам, можливість їх кар'єрного зростання, вирішення житлового питання.

Література

1. Інтернет-сторінка Євростату. - Електронний ресурс – Режим доступу -:<http://ec.europa.eu/>
2. Офіційний сайт Держслужбстату .Електронний ресурс – Режим доступу -
<http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350806>
3. Результати міжнародного дослідження Перехід на ринок праці молоді України: «School-to-work transition surveys» в Україні у 2013 та 2015 роках / Е. Лібанова, О. Цимбал, О. Ярош та Л. Лісогор. Електронний ресурс – Режим доступу -pubdroit@ilo.org.